

Raimon Panikkar

LA CRUÏLLA INTERCULTURAL

Dossier didàctic

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	4
1.AVENTURAR-NOS A VIURE	5
2.ENDINSAR-NOS EN EL SILENCI	10
3.NUAR-NOS A LA XARXA	14
4.OBRIR-NOS AL DIÀLEG	19
5.TROBAR-NOS A LA CRUÏLLA	22
ANNEX I	26
ANNEX II	27

PRESENTACIÓ

Qui som? Com vivim la vida? Com ens relacionem amb els altres? Què ens diferencia i què ens uneix? Què és allò més important per a nosaltres? Com mirem la mort? Aquestes són algunes de les preguntes que ens llança el pensament de Raimon Panikkar. Qüestions que ens obliguen a mirar endins per tal de mirar enfora amb més consciència i claredat.

En aquest dossier didàctic descobrireu la vida i les idees de Raimon Panikkar a través del silenci, la paraula i l'acció. Pel camí, us convidem a connectar amb el vostre interior, reflexionar sobre la vostra identitat, comprendre què és la interculturalitat i crear una obra col·lectiva des del diàleg.

Benvinguts i benvingudes a l'aventura de viure!

1. AVENTURAR-NOS A VIURE

«Témer l'amor és témer la vida,
i els qui temen la vida ja estan mig morts.»

Bertrand Russell

EL DO DE LA VIDA

▀ Visionem aquest vídeo, que recull diversos fragments d'una conferència de Raimon Panikkar, i responguem, de manera individual, les qüestions següents.

> Quines són les idees principals que Raimon Panikkar va expressar en aquesta ponència? Enumera-les.

> Quina de les afirmacions que formula Raimon Panikkar en el vídeo et sembla més interessant i suggeridora? Per què?

> Què significa la frase «el miedo a la muerte es el disfraz del miedo a la vida»? Quina implicació té assumir aquesta idea a l'hora d'encarar la pròpia vida?

▀ Després de veure el vídeo, de quin país et sembla que era Raimon Panikkar? Consideres que era una persona laica o religiosa? Quina religió professava? I quina diries que va ser la seva professió?

■ Per parelles, cerqueu informació biogràfica de Panikkar a partir dels enllaços de referència i completeu la breu fitxa següent. Contrasteu si les percepcions que heu enumerat en l'activitat anterior han sigut encertades o no.

- + [Entrada sobre l'autor a l'Enciclopèdia Catalana](#)
- + [Entrada a la Viquipèdia](#)
- + [Web de l'Any Panikkar](#)

FITXA BIOGRÀFICA:

Lloc i data de naixement:	
Context familiar i social:	
Formació:	
Resum de la trajectòria vital i professional:	
Obres principals:	
Lloc i data de defunció:	

CITES PER PENSAR

■ D'una bossa o cistella, escollim a l'atzar un tros de paper en què hi ha una cita del filòsof Raimon Panikkar (vegeu l'Annex I). Dediquem 10 minuts a reflexionar sobre el sentit de la frase que ens ha tocat i anotem els nostres pensaments.

■ Després, ens agrupem en equips de 5 i posem en comú les diverses cites i reflexions. Preparem una breu presentació oral de 10 minuts per explicar a la resta de companys i companyes les nostres idees. Podem seguir la pauta següent:

> Què pensem de cadascuna de les cites?

> Hi ha alguna idea o idees de fons que sustentin les diverses cites?

> Quina cita ha generat més reflexions i controvèrsia d'opinions en el grup?

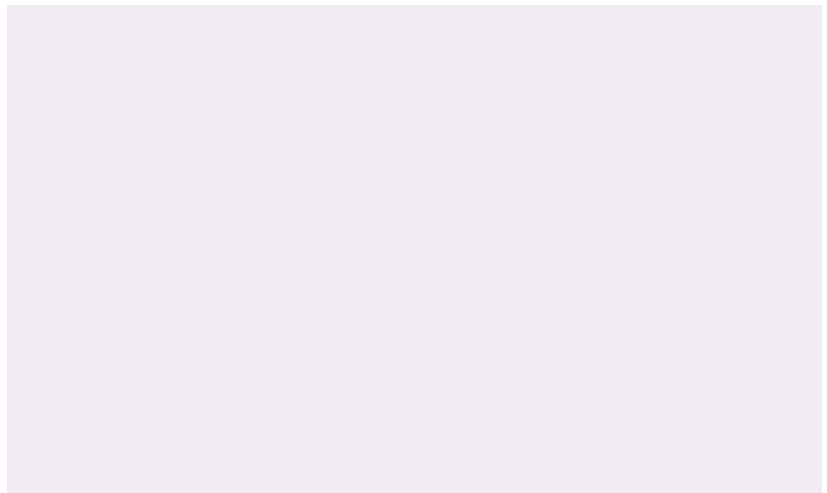
> Si haguéssiu d'escollir alguna de les cites per penjar-vos un pòster a l'habitació o per difondre-la a les xarxes socials, quina escolliríeu com a grup? Per què?

- Finalment, un/a representant de cada grup exposa a la resta de companyes i companys les reflexions del seu equip.

- Si volem, podem escollir quina cita ens ha agradat més entre tot el grup classe, escriure-la en un paper mural i penjar-la a l'aula.

2. ENDINSAR-NOS EN EL SILENCI

«Quin poc soroll que fan
els vertaders miracles;
que simples que són
els esdeveniments essencials.»

Antoine de Saint-Exupéry

ACTIVITAT 3

AQUÍ I ARA

Gairebé mai ens aturem a no fer res, a centrar l'atenció. Solem estar actuant, agitats, distrets, i ens oblidem de respirar amb serenitat, de prendre contacte amb les emocions i de ser conscients que som. Avui, quan arribem a l'aula, abans de fer cap activitat, ens regalarem una estona per escoltar-nos i endinsar-nos en el silenci.

Seguirem una pràctica senzilla:

- > Tanquem els ulls.
- > Inspirem suaument pel nas, amb una respiració abdominal, i l'exhalem suaument per la boca.
- > No forcem ni l'entrada ni la sortida d'aire. Deixem que la respiració segueixi el seu propi ritme. Submergim-nos en aquesta dansa d'anar i venir, d'omplir i de buidar, d'agafar i deixar anar.
- > La ment es concentra en sentir l'aire i el cos. Posem l'atenció en l'aire quan entra per les fosses nasals i en quan surt per la boca. Percebem la seva temperatura, la velocitat amb què circula i altres sensacions.
- > Repetim les respiracions durant 5 minuts, cadascú al seu ritme.
- > A l'inici de la pràctica, ens fixem en com estem, en el nostre estat mental i emocional, en les sensacions corporals (si tenim tensions en alguna zona del cos). També en la forma i velocitat de la respiració. Quan acabem la pràctica, tornem a portar l'atenció a nosaltres mateixos.

Individualment, ens preguntem i responem:

- > Com estava a l'inici de la pràctica? I després?
- > Com he viscut la pràctica? M'ha estat fàcil o difícil dur-la a terme? Què m'ha costat més? Què m'ha agradat?

DEL SILENCI NEIX LA PARAULA

Durant 14 anys, el periodista Antoni Bassas feia entrevistes radiofòniques a Raimon Panikkar sobre diversos assumptes en el programa El matí de Catalunya Ràdio. Per equips de 3 o 4, escoltem aquest [post radiofònic](#) i responem a les qüestions següents.

- > Com explica Raimon Panikkar què és la vida interior? Què és per a aquest filòsof el més important de la vida?

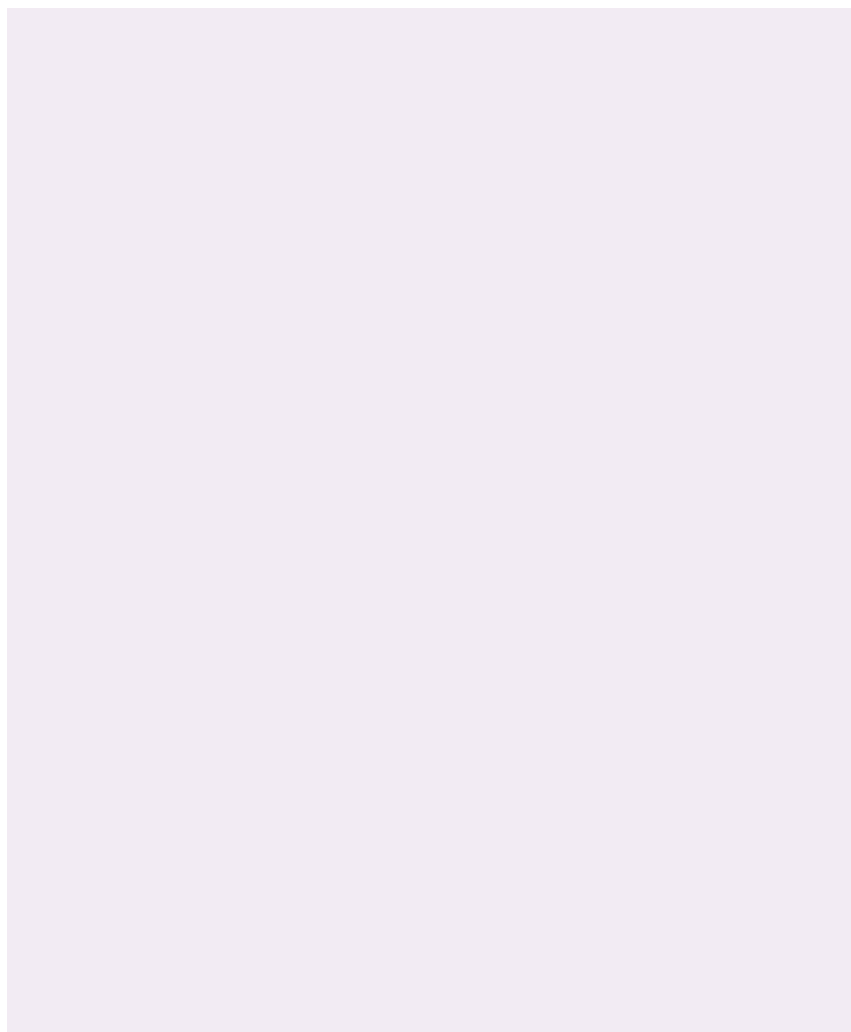
- > Què caracteritza la vida conscient?

- > Què significa la frase «Jo no puc transformar el món, però em puc transformar a mi mateix»? Hi esteu d'acord? Debateu-ho amb el grup i exposeu les vostres opinions i conclusions.

ACTIVITAT 5

UNA IMATGE DE #SILENCI

Si pensem en una imatge que ens transmet silenci, què ens ve al cap? Dibuixem-ho!

Després, visionem [aquest capítol](#) del programa Amb filosofia sobre el silenci. Un cop l'haguem escoltat, pensem en alguna altra imatge de silenci i busquem alguna fotografia o il·lustració a un cercador on-line que la representi. Si us ve de gust, publiqueu-la a les xarxes socials amb el hashtag #silenci.

3. NUAR-NOS A LA XARXA

«L'èsser humà és una persona,
no un individu. Mentre que
l'individu és quelcom aïllat,
la persona, en canvi, és pura
relació; és un nus en una xarxa
de relacions.»

Raimon Panikkar

ACTIVITAT 6

SIMPLEMENT, SOM

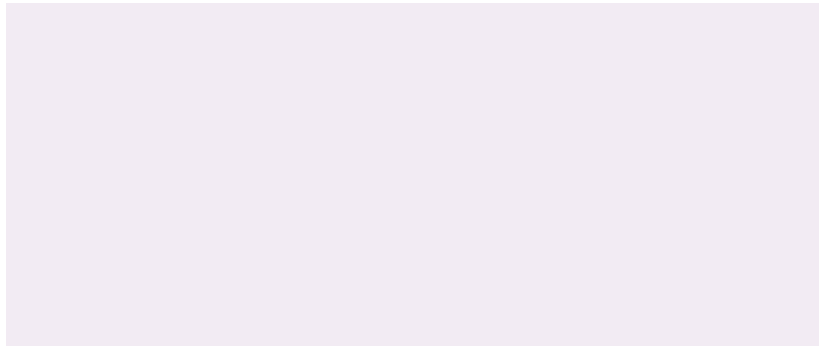
Llegim aquest text de Raimon Panikkar i resolguem les activitats posteriors:

«Hi ha moments en la vida humana, i estic convençut que són més nombrosos que no ens pensem —encara que no hi reflexionem gaire sovint—, en els quals experimentem en alguna mesura la totalitat de l'Ésser i l'univers esdevé una cosa que toquem amb la nostra vida. **En aquests moments descobrim el que som veritablement: simplement el que som —i no el que fem, pensem, tenim o desitgem.** Pot adquirir moltes formes diferents: amor, dolor, mort imminent, esperar l'autobús, llegir un llibre, escoltar música, veure jugar uns infants, pregar, el que sigui. Hi ha moments en què som conscients de ser, de viure sense penetrar en el sentit de l'existència ni desxifrar el misteri de la vida, i tanmateix experimentem l'existència nua, una transparència dins i fora de nosaltres, un "quelcom" que ni tan sols ens importa descriure o situar en un nivell conceptual més clar. No pensem necessàriament en la transcendència ni en cap fenomen "religiós". Aquestes experiències són massa prosaiques per a tals pensaments reflexius. No hi ha cap pretensió en absolut de revelar-nos res més que l'immediatament donat —però en aquesta immediatesa hi és tot.»

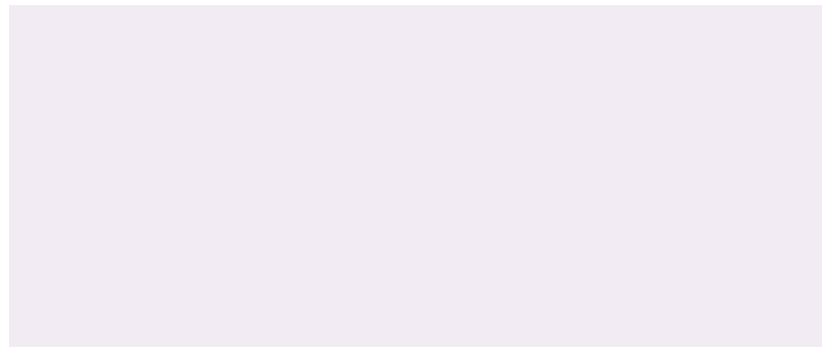
- > Enumera les paraules que no compreguis del text i cerca-les al diccionari.

- > Resumeix amb una o dues frases la idea central del text.

- > Rellegeix la frase marcada en negreta. Reflexiona sobre la teva identitat. Si has d'explicar qui ets a una persona desconeguda, com ho fas? Redacta una breu autodescripció de tu mateix/a.

- > Les teves característiques físiques, gustos, creences, capacitats, possessions, rols socials i familiars, lloc de residència, xarxa d'amistats, etc. han canviat i canviaran en el decurs del temps. Llavors, la identitat de les persones és quelcom flexible i canviant? Hi ha quelcom essencial que roman enmig del canvi? Reflexioneu-hi amb un company o companya i anoteu les vostres conclusions.

ACTIVITAT 7

SOMA, PSYCHE, POLIS
I KOSMOS

Per parelles, llegim aquest text de Panikkar i resolguem les activitats posteriors.

«L'home és (i no pas té) soma: cos. El cos no és només el suport de l'ànima, com si fos el cavall damunt del qual ella cavalca mentre som a la terra. L'home és cos i ho és essencialment, de manera que si no hi ha cos, no hi ha home.

És també psyche, ànima, vida. És pensament, imaginació, fantasia, voluntat, principi de vida; és a dir, tot allò que pot ser inclòs dins aquest mot grec tan ric, que vol dir principi vital, traduïble en el nostre cos per "ànima conscient d'ella mateixa".

Jo crec que l'home és també polis, mot que pot ser traduït per "tribu". L'home no és un individu; és societat (...). L'home és també poble, ciutadà, col·lectivitat, humanitat. L'home és família. No hi ha cap home que no sigui fill o filla o que no sigui una relació, etc. Si es tallen les relacions que són constitutives de l'home, l'home no existeix.

L'home és també kosmos, univers, món. Vull dir que l'home no és pas només la tribu dels humans més o menys separada de la resta: dels animals, de les coses, de la terra, dels planetes (...). L'home és món i no pas només té el món. Què passa amb l'ecologia, aquesta nova ciència o aquesta presa de consciència? Per fi ens adonem que la terra reacciona amb gestos de mal humor contra els procediments dels homes i contra l'explotació a la qual ha estat sotmesa durant segles (...).

Sovint explotem la terra com si hi tinguéssim uns drets absoluts, com si ens pertanyés, com si en poguéssim fer el que vulguem. De cap manera no ha de ser així, perquè la terra forma part de l'ésser humà. Si perdem aquest punt de vista, les conseqüències que en seguiran les pagarem cares! L'home és cosmos, terra i món.»

Després de llegir el text, emparellem amb fletxes els mots següents:

● SOMA	● ÀNIMA
● PSYCHE	● UNIVERS
● POLIS	● COS
● KOSMOS	● SOCIETAT

- > Resumeix breument les idees principals del text.

- > Fixa't en aquesta frase: «Si es tallen les relacions que són constitutives de l'home, l'home no existeix». Consideres que, en general, a la societat actual es dona prou importància a les relacions entre les persones, als vincles socials i a la comunitat? Raona la resposta.

- > Reflexiona sobre el sentit d'aquesta frase: «L'home és món i no pas només té el món». Quina diferència hi ha entre ser i tenir? Quina relació hi ha entre aquesta afirmació i l'ecologisme?

- > Agrupeu-vos en equips de tres i poseu en comú les vostres respostes.

4. OBRIR-NOS AL DIÀLEG

«Penseu que el mirall de la veritat
s'esmicolà a l'origen en fragments
petitíssims, i cada un dels trossos recull
tanmateix una engruna d'autèntica llum.»

Salvador Espriu

LA METÀFORA DE LA FINESTRA

Visionem [aquest vídeo](#) en el qual Raimon Panikkar explica la perspectiva intercultural mitjançant la metàfora de la finestra. Si tenim dificultats per comprendre el vídeo en anglès podem activar els subtítols. Després, individualment o per parelles, resolguem aquestes qüestions:

- > Què vol dir Raimon Panikkar quan exposa la idea que les persones mirem el món a través de la nostra finestra particular? Què simbolitza la finestra en aquesta metàfora? Què en penses, d'aquesta afirmació?

- > Qui ens ajuda a prendre consciència del fet que mirem el món des d'una perspectiva particular? Qui ens fa veure el vidre de la finestra?

- > Com es relaciona la frase «Ens necessitem els uns als altres» amb la metàfora de la finestra? I quin vincle té això amb la comprensió de la veritat?

- > Per què cap al final del vídeo Raimon Panikkar sosté que si avui no es produeix una solidaritat humana en tots els nivells estem abocats a la catàstrofe?

ACTIVITAT 9

EL DIÀLEG INTERCULTURAL

Dividim la classe en grups de 4 o 5 alumnes. Cada grup llegirem un dels textos sobre diàleg religiós i intercultural (Annex II), identificarem les idees principals de l'escrit, en farem una valoració i prepararem una presentació oral del text per compartir-ho amb la resta de companyes i companys. Seguim les pautes següents:

- > Primer, cadascú llegeix individualment el text, encercla les paraules que no comprèn i subratlla els mots o les frases que li semblen més importants per entendre el text. També interpreta i resumeix per escrit quin és el missatge central del text.

- > Després, posem en comú entre tots els membres del grup la feina de cada company i companya. Procurem resoldre plegats els dubtes terminològics, debatem quin és el missatge principal del text i preparem una breu explicació oral per compartir amb la resta de grups.

- > Finalment, cada equip escull un representant per llegir el text a la resta d'alumnes i per presentar les reflexions del seu equip.

5. TROBAR-NOS A LA CRUÏLLA

«El punt de trobada
(entre tradicions culturals
i religioses) no és casa meva
ni la mansió del meu veí;
és la cruïlla de camins fora
de les muralles.»

Raimon Panikkar

ACTIVITAT 10

QUÈ ÉS EL RACISME?

Què és el racisme? Reflexiona-hi individualment i escriu-ne una definició.

Llegeix aquest fragment del llibre *El racisme explicat a la meua filla*, de Tahar Ben Jelloun, i revisa la teva resposta anterior. En què s'assembla i en què es diferencia la teva definició de la de l'autor?

«—Digues, pare, què és el racisme?

—El racisme és un comportament bastant estès, comú a totes les societats, que desgraciadament s'ha tornat banal a molts països perquè arriba i ningú se n'adona. Consisteix a desconfiar de les persones que tenen característiques físiques i culturals diferents de les nostres, i fins i tot menyspreant-les.»

Agrupeu-vos per parelles i reflexioneu sobre aquestes qüestions:

- Hi ha pràctiques racistes al vostre institut i barri?
- Hi ha vivències interculturals?

COM VIVIM LA DIVERSITAT? INVESTIGUEM-HO!

Després, tots junts prepararem una petita investigació social per donar resposta a les preguntes anteriors i a d'altres sobre la manera com vivim la diversitat en el nostre entorn més proper. Per fer-ho, durem a terme una enquesta entre la comunitat educativa del nostre institut i una altra entre el nostre entorn familiar i veïnal. Seguim els passos següents!

1. Cada parella, formula 3 preguntes clau de resposta tancada per analitzar com es viu la diversitat en el nostre entorn.
2. Posem en comú totes les preguntes de totes les parelles anotant-les a la pissarra. Escollim les 10 qüestions que ens semblin més útils per conèixer com vivim la diversitat al barri. Així tindrem el qüestionari definitiu de l'enquesta.
3. En el qüestionari, també hi podem incloure preguntes sobre els orígens de les persones, per avaluar la diversitat existent entre les persones entrevistades.
4. Durant una setmana, cada parella durà a terme l'enquesta a alumnes, professors/es, veïns/es i familiars. Ens podem organitzar per tal que la mostra sigui representativa. Per exemple, algunes parelles només entrevisten docents, altres entrevisten alumnes de 3r d'ESO, altres alumnes de batxillerat, etc. Per dur a terme l'enquesta de manera digital, podem fer servir un formulari de Google.
5. Finalment, analitzem totes les respostes obtingudes i reflexionem conjuntament sobre quina diversitat hi ha al nostre entorn i com es viu aquesta pluralitat.
6. Per acabar, pensem quines actituds i pràctiques ens ajudarien a ser un institut i un barri més intercultural.

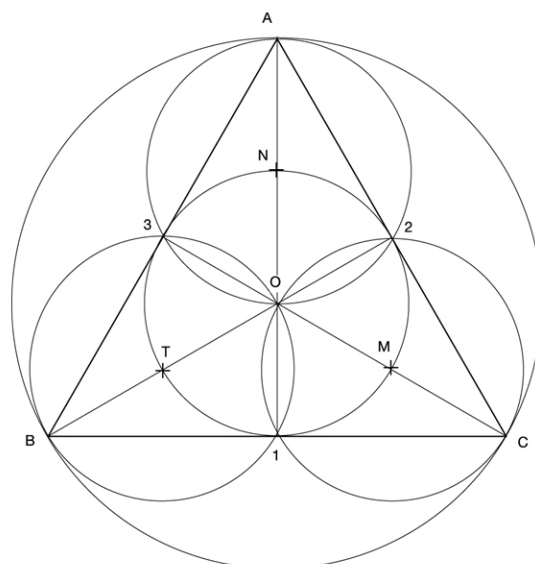
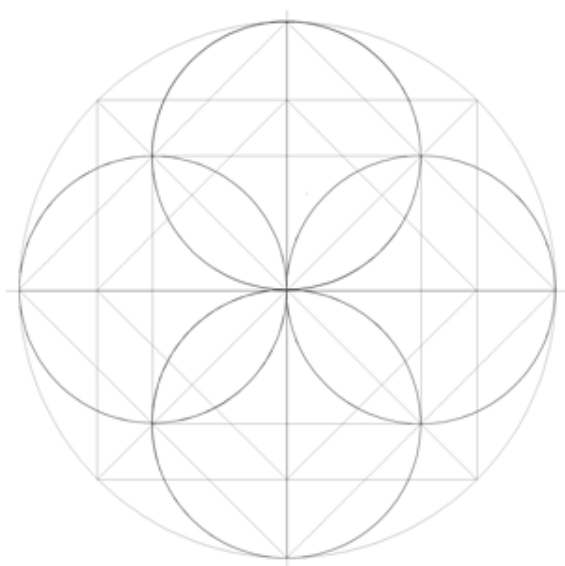

ACTIVITAT 12

CRUÏLLA DE CAMINS

Ens agrupem en equips de 5 o 6 persones per crear, juntes, un mandala intercultural. Seguim aquests passos!

1. Agafem el material necessari per dur a terme l'activitat: una gran cartolina o un tros de paper d'embalar i colors.
2. Amb l'ajuda d'un compàs, dibuixem diversos cercles (un per a cada persona del grup) que convergeixen entre ells en un punt central i que tots estan inscrits en un gran cercle que els engloba. Fixeu-vos en aquests exemples:

3. Cadascun de nosaltres dibuixem i pintem i/o escrivim en el nostre cercle representacions i al·legories d'aquells valors, símbols, creences o idees que defineixen la nostra identitat. En els espais en què el nostre cercle es creua amb els dels altres, dialoguem amb els nostres companys/es per decidir conjuntament quines representacions farem en aquestes zones.
4. Una vegada haguem finalitzat el nostre mandala intercultural, un/a representant de cada equip presentarà breument de manera oral el mandala a la resta de grups.
5. Finalment, si volem, el podem penjar a l'aula o fer-li un foto i publiquem-lo a les nostres xarxes socials amb el hashtag #mandalaintercultural.

ACTIVITAT 2

1. Tot aquell peix que neda contracorrent està viu.
2. Per morir no fa falta saber morir, per viure no fa falta saber viure. Si hem perdut la innocència, no som espontanis, no vivim.
3. Viure és un do immediat que tenim tots. Fa falta senzillament rebre'l, acceptar-lo i agrair-lo. Perquè en aquesta vida se'ns ha donat per a un temps indefinit.
4. Si un vol saber-ho tot, perd la innocència. Beneïts siguin els agnòstics, els que saben que no saben.
5. Si som iguals davant de la mort, és que també som exactament iguals davant la vida. Per això tota vida té un valor infinit, que no es pot mesurar.
6. La vida es viu, i l'únic que hem de fer per viure-la és treure'ns obstacles. El primer obstacle és la por. La por a la mort és la disfressa de la por a la vida.
7. S'ha d'avançar sense por i, si es presenta la por, vèncer-la. No s'ha de tenir por d'un mateix ni dels altres.
8. Cada moment és únic, i per això en cada moment ens juguem el nostre destí.
9. El problema de la mort no es pot desvincular de l'aventura de la vida. I si no sabem el moment de la mort és que tampoc sabem el moment de la vida.
10. Què li passa a la gota d'aigua quan cau al mar? La gota d'aigua, no hi ha dubte, desapareix. Però jo què soc? La gota de l'aigua o l'aigua de la gota?
11. La vida ens l'han donada i només ens és merescuda si la donem.
12. La gran epidèmia moderna és la banalitat.
13. La saviesa consisteix a reconèixer la singularitat d'un instant, és a dir, que cada moment és únic i irrepetible. Qui no viu en la sorpresa i el miracle de cada dia, no viu.
14. La finalitat de la vida és caminar.

ACTIVITAT 9

TEXT 1

Quan entris en un diàleg interreligiós, no pensis per endavant què has de creure.

Quan donis testimoni de la teva fe, no et defensis a tu mateix ni defensis els teus interessos personals, per sagrats que et puguin semblar. Fes com els ocells del cel: canten i volen i no defensen llur música o llur bellesa.

Quan dialoguis amb algú, mira't el teu interlocutor com una experiència reveladora tal com et miraries o t'hauries de mirar els lliris dels camps.

Quan et trobis en un diàleg interreligiós, procura primer treure la biga del teu propi ull abans de treure la brossa de l'ull del teu veí.

TEXT 2

Avui cap problema no pot ser plantejat, i menys resolt, separatament dels problemes dels altres pobles i de les altres tradicions. Estem cada vegada més convençuts de la nostra interdependència i de la necessitat de conèixer allò que els altres pobles han experimentat en afrontar els grans desafiaments de la vida humana. És a dir, avui no hi ha cap tradició humana autosuficient, de manera que podem parlar d'un imperatiu intercultural.

TEXT 3

El diàleg intercultural, a parer meu, no ha començat encara com caldria; però ha començat. Sentim la necessitat ineludible de dialogar amb el món diferent del nostre. Dit això, afegiria de manera més acadèmica: avui podem sostenir que cap cultura, cap religió, cap civilització no és autosuficient. I això en un doble sentit: cap cultura no pot resoldre els problemes que l'home d'aquella cultura, civilització o religió es posa a si mateix; ni pot resoldre els problemes del món. Cap civilització, cap cultura, cap religió, cap forma de vida no és autosuficient: no aconsegueix ja donar respostes als interrogants de l'Home, no aconsegueix ja donar respostes als interrogants dels altres.

Cap civilització no solament no és autosuficient, sinó que ni tan sols és suficient... Crec que es pot sostenir que avui, també teòricament, el problema de la forma de vida, de les formes de creure, de la imatge de la vida en comú, de l'organització de la societat ideal, no troba solucions adequades enlloc. Occident és prou conscient que no té una solució per al món, ni per a si mateix ni per als altres. D'una banda, les altres tradicions són igualment conscients de la seva debilitat i, de l'altra, saben que no poden ser un paradigma, un model per a la resta del món.

El que queda a parer meu és la mútua fecundació, el diàleg viu, real, no dialèctic sinó dialogal entre les cultures. Si ningú no té la solució, potser entre tots la podem buscar; cal buscar-la plegats, i potser plegats la podem trobar.

Així, doncs, com és que s'està produint aquest diàleg? S'està produint perquè no pot ser d'una altra manera. És absolutament necessari per viure. Quines són les condicions d'aquest diàleg? La primera ja s'ha dit: cal ser conscients que ningú no té la resposta, la solució. D'altra banda, si ens hem de trobar, no ho podem fer en una situació de desigualtat: no es pot dur a terme un diàleg en condicions d'inferioritat d'una part i de superioritat de l'altra. En algun lloc hi ha escrit que els darrers seran els primers. Per arribar a un diàleg cal comprendre l'altre.

TEXT 4

Els nadius americans diuen: «No pots parlar amb el teu veí, ni encara menys amb el teu enemic, si no has caminat una milla amb els seus mocassins». És a dir, no es pot entendre l'altre des de fora. No es pot comprendre l'altre sense creure allò en què l'altre creu.

No es pot dir: «Jo respecto les teves coses, no les entenc gens ni mica, però les respecto». El respecte és una condició necessària, però no una condició suficient. No podem pensar que es resol el problema amb una espècie de coexistència. «Tu pensa en les teves coses... Jo soc cristià, jo soc hindú, jo soc això o allò. Respecto les teves coses, que no comprenc, però...». En aquest cas manquen les precondicions per al diàleg, perquè no es tracta de requisits per a una taula rodona, no són meres condicions d'igualtat.

No puc comprendre l'altre si, en un cert sentit —i aquest cert sentit és important—, no crec en allò que l'altre diu o fa. D'altra banda, no hi puc creure si no hi crec. No hi ha res a fer. Això converteix el problema en quelcom enormement difícil. Aquí hi ha el canvi profund que es demana a la immensa majoria de les persones del nostre temps.

Potser no tots, però gran part dels fenòmens culturals del nostre temps tenen una certa pretensió d'universalitat. Durant segles els cristians han pensat que podien tenir la solució absoluta a tots els problemes del món. Almenys durant un segle, els marxistes també han pensat que eren ells els que portaven la bona nova de la justícia, la solidaritat i la fraternitat. Els moderns tecnòcrates o científics pensen que la ciència és neutral, universal, i que amb una mica de ciència a tot arreu i una mica de tecnologia aplicada a tot arreu es trobaria la solució als problemes més angoixants de la humanitat.

Aquestes pretensions d'absolutesa són els més grans d'obstacles per a un vertader diàleg, per a una mútua fecundació entre les cultures i, per tant, per a una resolució del problema humà.

TEXT 5

El diàleg dialogal no és una simple conversa, no és un mer enriquiment mutu per la informació suplementària que s'hi aporta, no és un exclusiu correctiu de malentesos... és la recerca conjunta del que és comú i el que és diferent, és la fecundació mútua amb allò que cadascú aporta... és el reconeixement implícit i explícit que no som autosuficients.

El diàleg dialògic o diàleg dialogal tracta d'anar més enllà del diàleg dialèctic per arribar a una autèntica comprensió de l'altre, que permeti una veritable comunicació mútua, en l'intent de forjar un llenguatge comú que sàpiga travessar els límits del llenguatge propi, particular. Panikkar vol anar més enllà d'un mer diàleg que busqui només d'atènyer un cert pacte de respecte mutu; parla d'un diàleg obert a un enriquiment mutu. El seu pensament i el seu camí existencial han estat cercar un diàleg ecumènic que suposa apropar-se a l'altre no solament superant la temptació de conquerir-lo, sinó buscant d'obrir-s'hi sense por de perdre posicions pròpies, i fins i tot amb el convenciment que aquestes es veuran enriquides amb les aportacions dels altres. Perquè la diversitat de les religions «participa de la bellesa de la realitat, que no és monocromàtica».

Es tracta de superar el nivell de dialèctica de les idees, on domina la lluita mútua amb la victòria del més fort, per arribar a un diàleg obert i acollidor on es posi de relleu una alteritat de comunió: «Estimar el proïsme com a tu mateix» significa estimar-lo tal com és, sense voler convertir-lo a les meves idees. Per això urgeix superar les actituds exclusivistes, caminant vers un veritable pluralisme. Totes les grans religions són camins vàlids d'experiència del sagrat, camins de trobament amb l'Absolut, sota les seves diferents formes. No és suficient un diàleg interreligiós, ens cal arribar a un diàleg intrareligiós; un ecumenisme ecumènic que porti a un diàleg a l'interior de la nostra vida religiosa, que cada creient ha de realitzar a l'interior de la pròpia experiència per obrir-se a la dels altres. Es tracta d'arribar a una veritable interpenetració religiosa, un mutu influx de les distintes religions, per atènyer un autèntic pluralisme, que s'oposi activament a tot monopoli cultural o religiós.

Autoria, edició i coordinació: Eduxarxa, SCCL

Correcció lingüística: Textos BCN

Disseny gràfic i maquetació: Waitala.com

Generalitat de Catalunya
Departament
d'Ensenyament

100
Raimon
Panikkar

edu
xar
xa

Som la gota d'aigua
o l'aigua de la gota?